

Πώς η Ρωσία πούλησε την Αλάσκα στους

Το 1867 η Ρωσία

πούλησε στις ΗΠΑ την Αλάσκα αντί 7,2 εκατ. δολαρίων. Μόνο τα πρώτα 50 χρόνια, οι Αμερικάνοι κέρδισαν από αυτή τη γη 100 φορές περισσότερα. Πώς συνέβη, και η τσαρική εξουσία έχασε ένα τόσο προσοδοφόρο μέρος;

Το αναρτημένο στην ιστοσελίδα της κυβέρνησης «αίτημα» για «προσάρτηση» της Αλάσκα στη Ρωσία, μάζεψε ήδη περισσότερες από 35 χιλιάδες υπογραφές. Πολλοί, ακόμα και σήμερα, θεωρούν ότι οι Αμερικάνοι έκλεψαν την Αλάσκα από τους Ρώσους, ή την ενοικίασαν και δεν την επέστρεψαν. Σε αντίθεση με τους μύθους που κυκλοφόρησαν, η συναλλαγή ήταν «καθαρή» και οι δυο πλευρές είχαν σοβαρούς λόγους για να την πραγματοποιήσουν.

Τον 19ο αιώνα η Ρωσική Αλάσκα αποτελούσε ένα κέντρο του διεθνούς εμπορίου. Στην πρωτεύουσά της Νοβοαρχάνγκελσκ (σήμερα Sitka), γινόταν εμπόριο κινεζικών υφασμάτων, τσαγιού, ακόμη και πάγου, το οποίο χρειαζόταν ο αμερικανικός νότος πριν εφευρεθούν τα ψυγεία. Κατασκευάζονταν πλοία και εργοστάσια, εξορυσσόταν κάρβουνο. Είχε ήδη γίνει γνωστή ή ύπαρξη πολλών κοιτασμάτων χρυσού. Να πουλήσεις έναν τέτοιο τόπο, φαινόταν τρέλα.

Με τις «ευλογίες» των Τσάρων

Τους ρώσους έμπορους προσέλκυαν στην Αλάσκα οι οδόντες του θαλάσσιου ίππου

(ή Οδόβαινου) που θεωρούνταν το ίδιο πολύτιμοι με το ελεφαντόδοντο, και η πολύτιμη γούνα του σαρκοφάγου υδρόβιου θηλαστικού ενυδρίδα, η οποία αποτελούσε προϊόν εμπορικής ανταλλαγής με τους ντόπιους. Συντονιστής αυτής της δραστηριότητας ήταν η λεγόμενη Ρωσο-Αμερικανική εταιρία την οποία είχαν ιδρύσει θαρραλέοι άνθρωποι, ρώσοι επιχειρηματίες του 18ου αιώνα, ταξιδιώτες, και γενικά άτομα με εμπορικό δαιμόνιο. Στην εταιρία ανήκαν όλες οι εμπορικές δραστηριότητες που σχετίζονταν με την Αλάσκα, και αυτή μπορούσε να συνάπτει ανεξάρτητα εμπορικές συμφωνίες με άλλες χώρες, είχε τη σημαία της και το δικό της νόμισμα, τα «μάρκα» από δέρμα ζώων.

Αυτά τα προνόμια είχε χορηγήσει στην εταιρία η τσαρική κυβέρνηση, η οποία δεν έπαιρνε μόνο τεράστιους φόρους από αυτή, αλλά διέθετε και μερίδιο στην εταιρία, καθώς μεταξύ των μετόχων της περιλαμβάνονταν οι Τσάροι και μέλη των οικογενειών τους.

Ο ρώσος Πισαρό

«Βασικός άρχων» των ρωσικών συνοικισμών στην Αμερική ήταν ο προικισμένος έμπορος, Αλεξάντρ Μπαράνοφ. Αυτός, έκτιζε σχολεία και εργοστάσια, μάθαινε τους ντόπιους να καλλιεργούν γογγύλια και πατάτες, κατασκεύαζε φρούρια και ναυπηγεία, διεύρυνε την εκμετάλλευση των ενυδρίδων. Ο ίδιος αποκαλούσε τον εαυτό του «ρώσος Πισαρό» (γάλλος ζωγράφος, εκπρόσωπος του ιμπρεσιονισμού) και ρίζωσε στην Αλάσκα όχι μόνο για προσωπικό πλουτισμό, αλλά και για λόγους καρδιάς, μιας και πήρε για σύζυγό του την κόρη του φυλάρχου των Αλεούτιων (του αυτόχθονα πληθυσμού των Αλεούτιων νήσων της Αλάσκας).

Επί Μπαράνοφ η Ρωσο-Αμερικανική εταιρία είχε τεράστια έσοδα, κέρδος πάνω από 1000%! Όταν ο Μπαράνοφ στα βαθιά του γεράματα παραιτήθηκε από τις δραστηριότητές του, τη θέση του πήρε ο πλωτάρχης του ρωσικού ναυτικού, Λεόντι Χαγκεμάιστερ, ο οποίος έφερε μαζί του νέο προσωπικό και μετόχους από τους κύκλους του στρατού. Πλέον, σύμφωνα με το καταστατικό, την εταιρία

μπορούσαν να διευθύνουν μόνο αξιωματικοί του Πολεμικού Ναυτικού. Οι εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων συγκέντρωσαν στα χέρια τους την κερδοφόρα επιχείρηση, αλλά οι ενέργειές τους ήταν αυτές που οδήγησαν την εταιρία στην κατάρρευση.

Αυτόχθονες, φτώχεια, εξέγερση, καταστολή

Τα νέα αφεντικά όρισαν για τους ίδιους αστρονομικές αμοιβές, δηλαδή στους απλούς αξιωματικούς από 1500 ρούβλια το χρόνο (ποσό συγκρίσιμο με τις αποδοχές των υπουργών και γερουσιαστών), ενώ στον επικεφαλής της εταιρίας 150.000 ρούβλια. Την ίδια ώρα, οι τιμές για την αγορά γούνας από τον ντόπιο πληθυσμό μειώθηκαν στο ήμισυ. Τελικά, τα επόμενα είκοσι χρόνια οι Εσκιμώοι και Αλεούτιοι εξολόθρευσαν σχεδόν όλες τις θαλάσσιες ενυδρίδες στερώντας από την Αλάσκα το πιο επικερδές βιοποριστικό και εμπορικό έργο. Οι αυτόχθονες άρχισαν να ζουν στην ανέχεια και οργάνωναν εξεγέρσεις τις οποίες οι Ρώσοι κατέστειλαν βομβαρδίζοντας με τα πολεμικά πλοία τα παράκτια χωριά.

Οι αξιωματικοί επιχείρησαν να βρουν άλλες πληγές κέρδους. Τότε άρχισε το εμπόριο πάγου και τσαγιού, ούτε αυτό όμως οι αδαείς επιχειρηματίες δεν μπόρεσαν να το οργανώσουν με σοφία και ταυτόχρονα, δεν προέβαιναν σε μείωση των προσωπικών αμοιβών τους. Τελικά η Ρωσο-Αμερικανική εταιρία κατέστη εξαρτώμενη από τις κρατικές επιχορηγήσεις, 200.000 ρούβλια το χρόνο, κάτι που όμως δεν έσωσε την κατάσταση. Σαν να μην έφτανε αυτό, άρχισε και ο Κριμαϊκός πόλεμος κατά τον οποίο εναντίον της Ρωσίας στράφηκαν Αγγλία, Γαλλία και Τουρκία. Τότε πια έγινε προφανές ότι η Ρωσία δεν μπορούσε ούτε να υποστηρίξει με χρήματα και άλλους πόρους την Αλάσκα, ούτε να την προστατέψει. Οι θαλάσσιες οδοί τέθηκαν υπό τον έλεγχο των συμμάχων. Ακόμη και η προοπτική εξόρυξης χρυσού κατέστη ένα προβληματικό εγχείρημα. Υπήρχε ο φόβος ότι η εχθρική Αγγλία θα μπορούσε να αποκλείσει την Αλάσκα και τότε η Ρωσία θα έμενε χωρίς τίποτα.

Η ένταση μεταξύ Μόσχας και Λονδίνου αυξανόταν, από την άλλη όμως, οι σχέσεις με την Αμερική ήταν πιο θερμές από ποτέ. Η ιδέα της πώλησης της Αλάσκας γεννήθηκε σχεδόν ταυτόχρονα και στις δυο πλευρές. Και τότε ο επιτετραμμένος της Ρωσίας στην Ουάσιγκτον, Έντουαρντ Στιόκλ, άρχισε ύστερα από εντολή του τσάρου τις διαπραγματεύσεις με τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, Ουίλιαμ Σιούαρντ.

Η ρωσική σημαία δεν θα υποσταλεί

Ενώ οι αξιωματούχοι έκαναν τις διαπραγματεύσεις, η κοινή γνώμη και στις δυο χώρες τάχθηκε κατά της συναλλαγής. «Πώς θα παραδώσουμε μια γη, για την ανάπτυξη της οποίας καταθέσαμε τόσες δυνάμεις και χρόνο, μια γη στην οποία πέρασε ο τηλεγράφος και άνοιξαν χρυσορυχεία;», έγραφαν οι ρωσικές εφημερίδες. «Τι να το κάνει η Αμερική αυτό το “σεντούκι με πάγο” και 50 χιλιάδες άγριους Εσκιμώους που πίνουν ιχθυέλαιο για πρωινό;», ήταν η θυμωμένη άποψη του αμερικανικού Τύπου, ενώ κατά της συναλλαγής δεν τασσόταν μόνο αυτός, αλλά και η Γερουσία και το Κογκρέσο. Παρ’ όλα αυτά, στις 30 Μαρτίου 1867 υπεγράφη στην Ουάσιγκτον η συμφωνία για την πώληση 1,5 εκατομμυρίου εκταρίων ρωσικών κτήσεων στην Αμερική αντί 7,2 εκατ. δολαρίων, ένα ποσό καθαρά συμβολικό. Τόσο φτηνά δεν πωλούνταν ούτε άχρηστες ερημικές εκτάσεις στη Σιβηρία. Η κατάσταση όμως ήταν κρίσιμη και θα μπορούσε να μην ληφθεί ούτε αυτό.

Η επίσημη παράδοση της γης έγινε το 1867 στο Νοβοαρχάνγκελσκ. Τα αμερικανικά και ρωσικά στρατιωτικά τμήματα παρατάχθηκαν δίπλα από το κοντάρι της σημαίας, από τον οποίο άρχισε υπό τον ήχο κανονιοβολισμών να υποστέλλεται η ρωσική σημαία. Αυτή όμως μπλέχτηκε στο υψηλότερο σημείο του ιστού. Τότε εστάλη ένας ναύτης να σκαρφαλώσει στο κοντάρι και εφόσον δεν υπήρχε άλλος τρόπος την έσκισε στο σημείο που είχε μπερδευτεί, αλλά ο αέρας του την πήρε από τα χέρια και αυτή πέφτοντας κάλυψε τις παραταγμένες ξιφολόγχες των ρώσων στρατιωτών. Κακό σημάδι! Στη συνέχεια, οι αμερικανοί άρχισαν να επιτάσσουν τα κτίρια της πόλης, η οποία μετονομάστηκε σε Σίτκα. Μερικές εκατοντάδες Ρώσων οι οποίοι αποφάσισαν να μην πάρουν την αμερικανική υπηκοότητα υποχρεώθηκαν να αποχωρήσουν με εμπορικά πλοία και αφίχθησαν στην πατρίδα μόνο τον επόμενο χρόνο.

Δεν πέρασε πολύς καιρός, που από το «σεντούκι με πάγο», άρχισε να ρέει σαν ποτάμι ο χρυσός. Στην Αλάσκα άρχισε ο λεγόμενος «Πυρετός του χρυσού του Κλοντάικ», που απέφερε στις ΗΠΑ εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια. Γεγονός που

προκαλεί μελαγχολία βέβαια. Ποιος ξέρει όμως, πως θα είχαν εξελιχθεί οι σχέσεις των μεγαλύτερων παγκοσμίων δυνάμεων αν η Ρωσία δεν είχε απαλλαγεί έγκαιρα από μια προβληματική και ζημιογόνα περιοχή, από την οποία μπορούσαν να αποκομίσουν κέρδος μόνο οι ικανοί και τολμηροί έμποροι, και πάντως σε καμία περίπτωση οι γραφειοκράτες της διοίκησης του ναυτικού.

Πηγή: briefingnews.gr